

Limiar

A noite camiña con sabia lentitude
(R M-C, *Lento esvaece o tempo*, 1990)

Ha sido una noche sin esperanza para el árbol
R M-C, *Los argumentos de la tarde*, 1991)

Siempre el tiempo oculto en la conciencia
siempre el tiempo.

He tomado la pluma por miedo a la tristeza
R M-C, *Sombras del agua*

¡Un barco: al menos esa libertad!

La niebla es la certeza
(RM-C, *Cuentas del tiempo*. 1994)

¡Ese delicado descanso do horizonte: a soidade!
(R M-C, *Ecos da néboa*)

Es atributo conocido del joven pertinaz decir cosas triviales,
pero dando a la vez sonoros sorbetones en la sopa,
y salpicando de paso si es posible,
para que al fin le presten atención.
(J-A Valente, “Nueve Aforismos Para Un Neojoven”)

Less is More. Xa está dito, aínda que non pareza moito dicir, pero un non se decata do alcance que poida ter esa máxima de Robert Browning até que se pón a escribir sen pretensións de abourar o lector pero coa vaga esperanza de poder enganarse a si mesmo, podando as máis recónditas redundancias, algunhas ben á vista, na tona da escritura pero tantas veces encastradas nos repregamentos da tectónica semántica; procurando a imposíbel substantividade e fuxindo, inutilmente, do adxectivo mimetizado en cada recanto do idioma, coidando inxenuo poder afastar todo o que empece contemplar a inasequível cerna do pensamento que pide saída ceibe á luz e que a miúdo se anica comprimido entre a faramalla dos prexuizos e das banalidades, dos imagotipos, barullos e boubas que tan só se poden escorrentar con soedade e silencio, eses dous estados tan difíciles de conseguir, como se ten manifestado dende os séculos horacianos máis

retirados, nos espazos máis recónditos do pensamento oriental e en todas as tradicións filosóficas e poéticas, e perdóeseme agora a redundancia.

Pola súa obra édita, que xa vai ben nutrida con non menos de dez poemarios, entre os escritos en galego e castelán, sabiamos que o labor escritural deste poeta de mirada concentrada só é posíbel dende unha vivencia profunda da contemplación activa e creadora, e cara aí foi facéndose ese labor engordidamente máis lixeiro, dende os primeiros libros, que xa levitaban de seu imitando o lentor vexetal, até estes *Ecos da néboa*, crisol no que Martínez Conde aquilata a voz poética ínsita no texto, en aleacións de extremas pulcritudes e amálgamas xenolóxicas, todas as formas microliterarias ensaiadas durante o seu itinerario como escritor de cerna densa, dende os *haikai* de *Orballo nas camelias* ou *A núa lentitude*, até as múltiples variantes de aforismos que salfiren toda a súa obra baleirados, iso si, de calquera dogma e intención guieira ou moralizante, simplemente vencellándose á tradición da modernidade minimalista en canto á “concentración expresiva por medio da que se transmite unha visión persoal e fragmentaria da experiencia” que debe procurar complicitade nunha recepción lectora intelixente e activa que cerre o círculo da, difícil pero imprescindíbel, comunicación entre dúas soedades,

Todo porque Martínez Conde é sabedor, relativamente esperanzado dende o seu escepticismo lúcido, de que a escritura só collerá adherencias de lexitimidade (dígase xustificación, se se preferir), e acaso algún sentido, se logra reflectir, aínda que non sexa máis que por aproximación, vivencias humanas universais, alambicando o balbordo ruidoso en que se aturde e aboura a nosa especie para ver de aillar de entre tanta zaramallada ese máximo común aniquilador que é o tempo en condicións extraordinarias de silencio e soedade emblematizadas nun barco solitario e nocturno entre a néboa, fantasmal meteoro no que o poeta cifra a única certeza.

Porque Ricardo Martínez Conde pertence á unha rara especie de escasísimos poetas, e aínda máis escasos na tradición poética galega, se disimulamos excepcións como Luís Pimentel ou Uxío Novoneyra, que se caracterizan pola procura obsesiva das voces das cousas en si, do seu *noúmenon* (νοούμενον), onde, caso de se atoparen e mesmo de existiren, residiría o nimbo, a améndoa esplendente de luz invisíbel ao exterior, abeirada do mundo, na que o eu poético podería escoitar o seu propio pensamento sen interferencias. Difícil misión nun tempo en que, como diría hoxe Oscar Wilde con máis razón ca nunca, todo o mundo sabe o prezo de todo e o valor de nada.

Difícil máis ca nunca atopar aquela “escondida senda” que procuraba na súa fuxida do barullo mundano Frei Luis de León e pola que xa Sócrates, segundo relata Platón no *Banquete*, desaparecía da vista pública, e mesmo da agarimosa mirada dos amigos, cando albiscaba a proximidade dunha revelación, dalgunha epifanía, no seu continuo matinar.

Titánico empeño e exemplar tarefa a de Martínez Conde nun tempo en que escribir parece que require unha dedicación febril e nerviosa para saír antes que ninguén ao *mercado* con *produtos* de moita aparencia paratextual, logorrea e presunta profundidade que murchan ao lle dar o aire libre da lectura a pouco de abrir o libro, ese artefacto que vai camiño de perder, que xa está perdendo hai tempo, a súa aura para se multiplicar en produto industrial de supostos pluses contabeis engadidos, adocenado en moreas nos superhipermegamercados, onde permanecen quince días antes de pasar pola trituradora que propiciará máis espazo nas xanelas para o seguinte atentado contra a literatura, digo, contra a decencia intelectual. Un proceso seica moi democrático no balbordo barullento do consumismo indiscriminado e paleta proxectado sobre unha actividade que se denomina *lectura*, limpísimo exercicio que require unha dose moi grande de intimidade e de reflexión en silencio.

Todo ben lonxe, esas présas, das ansias do noso poeta, que queda a miúdo suspenso na contemplación do voo dunha gaivota ou dun barco frío e nocturno co que se irmanda no que ten de perfección isolada e que o achega a si mesmo “a solas, sin testigo,/libre de amor, de celo,/de odio, de esperanzas, de recelo”, como quería o poeta agostiño en Salamanca na procura dunha vida afastada. *Beatus ille*.

Experimentado xa nas distancias curtas de fondo calado, como se pode comprobar nos seus libros avariciosamente comprimidos que deixou saír á luz, Martínez Conde ofrécenos agora algo que se viña decantando en cada un deles como zume cristalino deitado en alambique serpentín, pinga a pinga, pausadamente, con mirada paciente e penetrante e que ben podemos dicir que estivo sempre como postulado esencial da súa poética máis propia e cernal todo ao longo dunha traxectoria de escrita exemplar que el soubo trazar evitando o doado desbocar dos agalloses posmodernos con firmes rédeas de contención filosófica e saber literario. Refírome á reclamación insistente e calada dunha soedade radical que o poeta gañou con tesón e teimosía estruchando o limón da vida en solitario ou, a moito ser, canda espíritos irmáns que lle falan dende lonxe e cuxas lecturas latexan como pulsos seculares e nocturnos en cada páxina, a rebentar de dúbidas e azares que tiñan de desembocar no limpo e cruel desánimo que Eric Marcus soubo recompilar no seu *Expect The Worst*, onde o aforismo menos acedo está no mesmo título do libro e procede da fábrica do propio antólogo, pero onde Martínez Conde puido ler tamén e leu, sen dúbida, aquel que rubricou Jean Giraudoux: “Só os mediocres estan decote lucíndose”, ou quizais mellor aqueloutro do *Eclesiastés* onde se avisou de que os cántaros baleiros soan moito.

Este prologuista é consciente de que atreverse a presentar unha escritura tan concentrada como a do filósofo-poeta Ricardo Martínez Conde nun limiar que, por respecto ao autor e a quen lea, non debe ter extensión

abusiva, é un exercicio de temeridade intelectual dificilmente perdoábel, un risco que só a amizade e a admiración poden disimular, pero crea o meu indulxente e improbábel lector que todo o que se escribiu nestas poucas liñas é o menos que se pode dicir dun poeta que, situado nos antípodas do *Neojoven* que José Ángel Valente perfila no encabezamento destes parágrafos, de seguro, supón un luxo para as nosas letras.

Anxo Tarrío Varela